

Vroeger speelden de meeste verenigingen in Nederland op gravel, een enkeling op hardcourt. Anno 2011 is nog slechts 46 procent gravelbaan. De rest is een bepaald type allweatherbaan waarop het hele jaar door gespeeld kan worden. Dit type baan levert voordelen op, maar hoeft niet per se op alle vlakken zaligmakend te zijn, aldus de experts Leon van Leeuwen van de KNLTB en Bert Reijnierse van Isa Sport.

Auteur: Karlijn Raats

Weer of geen weer

Gravel afschrijven of blijven omarmen?

Vanaf de 18e eeuw werd tennis oorspronkelijk op gras gespeeld in landen als Engeland en Frankrijk. In Engeland bleef gras lange tijd de hoofdondergrond en hardcourt, een gecoate toplaag op een betonfundering, kwam daar later bij. In Amerika en Australië speelt men voornamelijk op hardcourt. Gravel is vooral een Europees product. Na de Tweede Wereldoorlog, toen steeds meer tennisverenigingen ontstonden, gingen de meeste daarvan dan ook op gravel over, een enkeling op hardcourt. Eind jaren '80, begin jaren '90 kwamen de eerste kunstgrasbanen. Die hebben de afgelopen twee decennia een vlucht genomen.

Cijfers en type velden

Jos van Opdam, directeur van leverancier Heijmans Sport en Groen, is benieuwd: "Komt er door deze ontwikkeling een punt waarop de gravelmarkt alles gaat verliezen?" Hij geeft onmiddellijk toe dat het marktaandeel van met name het type zandkunstgrasroodbannen voordeel voor zijn bedrijf op zouden leveren.

Dit zijn de huidige cijfers: van de bij de KNLTB aangesloten tennisverenigingen zijn ongeveer 10.500 tennisbanen in gebruik, waarvan inmiddels circa 10 procent uit zandkunstgrasroodbannen bestaat, 46 procent uit gravel, 30 procent uit gewoon kunstgras en de rest uit een ander type baan. Zandkunstgrasroodbannen zijn een type 'zandkunststofsysteem'. Dit zijn kunstgrasbanen, ingestrooid met witzand. De rode variant is een kunstgrasveld, ingestrooid met rood keramisch zand. Zandkunststofsysteem, maar ook hardcourts, zijn 'allweather'banen; ze zijn nagenoeg altijd bespeelbaar. Banen op een lavafundering zijn gemiddeld 45 weken per jaar bespeelbaar. Van de andere type banen die de laatste jaren

de meeste aanwas hebben getoond, noemen we allereerst de Canada Tenn-baan. Dit type sportveld is opgebouwd volgens hetzelfde principe als een gravelstelsel, maar heeft als toplaag het natuurgesteente prasinit liggen, dat door een bindmiddel verhard is. De waterafvoer loopt bij deze baan horizontaal naar de zijkant van de baan. Het speeloppervlak hoeft in tegenstelling tot gravel in het voorjaar niet gefreesd te worden. Daarnaast bestaat er French Court: kunstgras met ongeveer 18 mm zand en 7 mm gravel. Omdat gravel bovenop ligt, leek dit aanvankelijk een goed alternatief voor gravelbanen, maar in de praktijk zijn de verwachtingen niet helemaal uitgekomen.

De cijfers laten zien dat gravel inderdaad fors is teruggelopen en dat andere baantypen een opmars tonen. Van Opdam, die benieuwd blijft naar wat de markt van zandkunstgrasroodbannen vindt, is benieuwd naar de mening van Richard Krajicek: speelt hij liever op gravel of op het nieuwe type baan? Krajicek: "Ik vind kunstgravel erg goed, vooral smashcourt en desso grand slam clay. Dit lijkt heel erg op gravel en als het regent, is het heel snel droog. Dat is in Nederland erg belangrijk en het grootste pluspunt ten opzichte van gravel. Je kunt in de Nederlandse 'zomer' veel meer uren tennissen."

"Dat je in de winter kunt spelen is leuk, maar we hebben in Nederland binnenbanen. In de winter doorspelen is dus voor mij niet echt een belangrijke eigenschap. Het enige nadeel aan deze banen vind ik dat je bijna geen afdruk kunt zien van de bal."

Zandkunstgrasroodbannen zijn een type 'zandkunststofsysteem' ingestrooid met rood keramisch zand

Gravel versus the rest

Leon van Leeuwen, coördinator Accommodatieadvies bij de KNLTB, heeft een publicatie over tennisbaantypen geschreven, genaamd 'Baansoorten in Beeld'. Hij somt kort een aantal voordelen van gravel op: "Er is allereerst een grote gewenning aan gravel, wat zorgt voor het referentiekader van tennissers. Ten tweede zijn de speltechnische eigenschappen gunstig: je kunt er alle soorten slagen op toepassen zoals topspin of slice. Dit kan op bijvoorbeeld kunstgras veel minder. Maar je kunt er als speler ook goed op glijden. Het speeloppervlak levert ook meer speltechnische variatie op. Tot slot heb je te maken met een balafdruk, hetgeen handig is. Ten derde is gravel onderhoudstechnisch prima door verenigingen zelf te onderhouden. Dagelijks/wekelijks onderhoud bestaat in grote lijnen uit het repareren van beschadigingen, schoonhouden van de baan, toplaag opruwen met de staaldraadbezem, slepen, gravel bijstrooien en bij warm weer sproeien. In het voorjaar zit het meeste werk doordat de banen gefreesd moeten worden, nadat de toplaag is schoongemaakt en nieuw gravel is aangebracht. Met egaliseren en walsen wordt de toplaag weer stabiel gemaakt. Het onderhouden van gravelbanen kost wel meer tijd. Bij nieuwe baansoorten is een vereniging voor het groot onderhoud vaak meer afhankelijk

Richard Krajicek: "Ik vind kunstgravel erg goed, vooral smashcourt en desso grand slam clay."

Wedstrijdspelers verdiepen zich meer in het type baan dan recreanten

van de aannemer."

Volgens Van Leeuwen is het niet per se vanzelfsprekend om als club de trend te volgen van de aanleg van een allweatherbaan. "Ten eerste zijn er wel degelijk merkbare speltechnische verschillen tussen gravel en bijvoorbeeld een zandkunstgrasroodbaan. Voorbeelden daarvan zijn de balsnelheid en de hardheid van de banen. Wedstrijdspelers zullen zich daar overigens vaak meer in verdiepen dan recreanten. Als gevolg van de verhouding tussen recreatiespelers en wedstrijdspelers binnen de vereniging zie je vaak een keuze die meer gebaseerd is op de breedtesport dan op de wedstrijd sport. Of dit het tennisspel ten goede komt, is een vraag die ik niet kan beantwoorden. Maar vaak kiest een club voor een allweatherbaan omdat de recreanten het hele jaar door willen spelen en omdat vrijwilligers het onderhoudswerk van een gravelbaan zwaar vinden."

Dat zijn toch ultieme motivaties om voor een allweatherbaan te kiezen, zo lijkt het. Niet helemaal mee eens, zo eindigt Van Leeuwen. "Ik adviseer verenigingen om goed te kijken naar hun specifieke lokale situatie. Wat is het verenigingsbeleid,

Jos van Opdam, directeur van Heijmans Sport en Groen: "Komt er een punt waarop de gravelmarkt alles gaat verliezen?"

wie zijn de doelgroepen? Ben je een wedstrijd- of meer recreatiegerichte club? Zijn de drie burens al een allweathervereniging, of heb je zelf net een hal gebouwd? Dan kan het lonen je als gravelvereniging dan wel allweathervereniging te profileren. Verenigingen zouden meer hun verenigingsbeleid als uitgangspunt moeten nemen bij het maken van keuzes."

"Je kunt op gravel alle soorten slagen toepassen zoals topspin of slice, op bijvoorbeeld kunstgras veel minder"

Gravel in de toekomst

Bert Reijnierse, keurmeester bij Isa Sport, ziet het einde voor gravel ook nog niet naderen: "Ik zie ook dat de zandkunstgrasroodbanen een trend aan het worden zijn binnen de kunstgrastennisbanen. Ik keur namens Isa Sport op veiligheid, vlakheid, hoogteligging, materialen en afmetingen. Niet op speeleigenschappen. Die worden in het laboratorium getest. Ook heb ikzelf nog nooit op een zandkunstgrasroodbaan gespeeld. Maar alle spelers die ik heb gesproken, zijn er wel erg enthousiast over. Men noemt de zandkunstgrasroodbaan het 'nieuwe gravel', want het roodgekleurde keramische infill-zand ligt boven op de

Leon van Leeuwen (KNLTB): "Verenigingen zouden meer hun verenigingsbeleid als uitgangspunt moeten nemen bij het maken van keuzes."

vezel, dus velen hebben niet eens in de gaten dat er kunstgras onder ligt. Ik verneem dat niet voor alle clubs de overstap van een gravelbaan naar een allweatherbaan vanzelfsprekend is. Dit houdt in dat in de winter de lampen aan moeten en dat kan lichthinder voor omwonenden geven, maar ook moeten vrijwilligers meer uren draaien om de kantine draaiende te houden en het baan- of clubhuisonderhoud te doen."